

Utvärdering av RAS, Rasspecifik Avelsstrategi

Kortsiktiga mål för airedaleterrier 2019

Svenska Kennelklubben godkände och fastställde RAS för airedaleterrier 26 mars 2018 för att gälla från och med år 2018 till och med år 2022. RAS kan läsas i AiredaleTerrierGillet (ATG:s) årsbok 2018 och i AiredaleTerriern (AT) nr 2 2018 samt på ATG:s hemsida (www.airedale.nu).

Denna utvärdering av RAS redovisas här i ATG:s årsbok 2019 och i AT nr 1 2020 samt på ATG:s hemsida.

Utvärderingen baseras på uppgifter från Svenska Kennelklubben Avelsdata nedladdade i januari 2020. Text i kursiv stil är citat från RAS.

Registreringar 2019

Under 2019 registrerades 50 airedaleterrier, vilket är en kraftig minskning från 2018 då antalet nyregistrerade airedaleterrier var 92. Observera att siffrorna anger *registrerade* airedaleterrier under 2018, *ej födda* valpar för året.

Av de ovan nämnda 50 hundarna var en import (en tik).

De 49 svenskfödda valparna var fördelade på sex kullar, bestående av 23 tikar och 27 hanhundar.

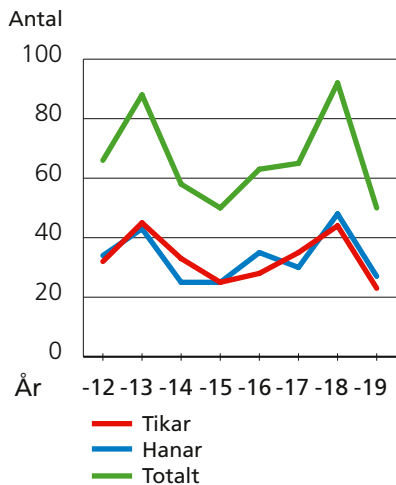
Kullsnittet var 8,1 valpar per kull.

Av dessa sex kullar är en kull fallen efter en svenskfödd hanhund och en kull är fallen efter en utlandsfödd hanhund som är svenskägd. Resterande fyra hanhundar är utlandsägda.

Registreringar

Antal reg/år	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18	-19
Tikar (varav importer)	32 (4)	45 (3)	33 (6)	25 (3)	28 (4)	35 (6)	44 (1)	23 (1)
Hanar (varav importer)	34 (10)	43 (4)	25 (2)	25 (2)	35 (3)	30 (2)	48 (5)	27
Totalt	66 (14)	88 (7)	58 (8)	50 (5)	63 (7)	65 (8)	92 (6)	50 1

Registrerade airedaleterrier i Sverige 2012–2019

Population/Avelsstruktur

Inavelsgraden ska fortsatt ha ett lågt medelvärde för rasen som helhet, högst 2,5 procent under kommande femårsperiod. Enskilda kombinationer ska ligga under 6,25 procent. Då nära släktskapsavel riskerar att minska kullarnas storlek och ökar sannolikheten att anlag för fysiska och/eller mentala defekter dubblas hos avkomman, är det viktigt att uppfödarna tillsammans arbetar för att bredda avelsbasen och fortsatt hålla inavelsbasen låg.

Inavelsgraden för varje kombination ska fortsatt anges i ATG-tidningen och årsboken.

En hanhund respektive tik bör bli föräldrar till högst fem procent av valparna i sin generation.

Rekommenderad lägsta etiska ålder för avelsdebut är två år. Absolut lägsta ålder för avelsdebut är 18 må-

nader för tik och 12 för hanhund.

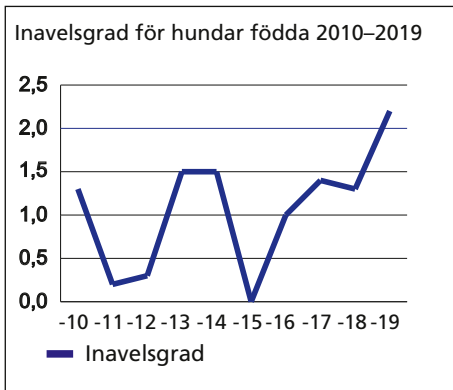
Det är viktigt att väcka intresse och knyta nya intresserade människor till rasen samt att öka samarbetet mellan ”nya” och ”gamla” uppfödare. Vi bör också tänka på att ta tillvara den kunskap som redan finns inom rasen, lyssna och lära, att uppfödarna drar egna slutsatser och sätter upp egna mål med standarden och rasens bästa för ögonen.

Vad som egentligen kan beräknas är ”inavelsgradsökning”, som är en mer korrekt term i detta sammanhang än termen ”inavelsgrad” som SKK:s databaser använder. Observera att SKK:s databaser bara registrerar tre generationer på utländska hundar, vid import.

Målet för inavelsgraden för årets kullar har uppnåtts med medelvärdet 2,2 procent inavelsgrad. Hur säkert värdet kan anges är beroende på hur komplett stamtavlan är i SKK:s avelsdatabas och avelskommittén vill verkligen betona att ofullständiga stamtavlor bidrar till att siffrorna för inavelsgradsökningen kan bli bättre på SKK:s Avelsdata än i verkligheten.

Rasens genomsnittliga inavelsgrad. Beräknad över fem generationer, i procent.

-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18	-19
1,3	0,2	0,3	1,5	1,5	0,0	1,0	1,4	1,3	2,2

Inavelsgraden anges på hemsidan, i AiredaleTerriern och i årsboken för varje valpkull.

Alla avelsdjur som avelsdebuterade 2019 var över två år när de blev föräldrar. Tre av avelshanarna har nu fler än rekommenderade maxantalet valpar vilket är 14 stycken (uträkningen baserat på de senaste fyra årens registreringssiffror), nämligen 26, 25 respektive 17 avkommor. Likaså har tre av avelstikarna fler än rekommenderade antalet valpar (14 stycken), nämligen 29, 27 och 26 stycken.

Hälsa

Bara friska, symptomfria djur ska användas i avel. Alla avelsdjur bör ha känd höftledsstatus innan de används i avel. Rekommendationen är att endast använda friröntgade (i Sverige A och B) avelsdjur. Görs avsteg från denna policy och avelsdjur med HD-grad C används, bör detta endast ske med avelsdjur med HD-grad A samt att resultatet måste följas upp.

Under den kommande femårsperi-

oden ska 50 procent av varje årskull airedaleterrier ha känd HD-status. (Detta har inte uppnåtts sedan målet sattes 2005).

Uppfödare, hanhundsägare och ATG ska fortsätta uppmana valpköpare att låta HD-röntga sina hundar och poängtera vikten av att känna till hundens höftledsstatus för att kunna ge den ett så friskt och långt liv som möjligt. ATG ska fortsätta skicka riktade brev till airedaleterrierägare med tvååriga hundar, för att uppmana till HD-röntgen. Påtryckning från uppfödare och en motivering till anledningen för HD-röntgen skapar förhoppningsvis en ändrad kultur och tradition i rasen. Alla påverkar! HD-statusen på enskilda hundar ska fortsatt publiceras i ATG-tidningen.

Bara ögonlysta hundar utan anmärkning vad gäller PRA eller PRA-liknande diagnos bör användas i avel.

Av avelsdjuren har glädjande nog båda de svenskägda hanhundarna känd HD-status (en med grad A, en med grad B). Av de sex i avel använda tikarna har alla känd HD-status – två med grad A och fyra med grad B.

Vad gäller ögonlysning har ingen av de båda svenskägda hanhundarna ögonlysts. Av avelstikarna har dessvärre bara fyra av sex använda tikar ögonlysts, alla de fyra dock med resultatet ”utan anmärkning”. Att så pass få av de svenska avelshundarna ögonlysts beklagar avelskommittén.

Under 2019 har 31 airedaleterrier HD-röntgats med följande fördelning:

HD-grad A	5
HD-grad B	14
HD-grad C	10
HD-grad D	2

Målet att 50 procent av varje årskull airedaleterrier ska HD-röntgats har inte heller detta år uppnåtts, trots uppmaningar på hemsidan och i vår medlemstidning AiredaleTerriern. Uppfödaren bör poängtera betydelsen av HD-röntgen tydligare för sina valpköpare och om möjligt vara behjälplig vid tillfället. HD-status på enskilda hundar publiceras i AiredaleTerriern.

Airedaleterrier kommer med stor sannolikhet aldrig bli aktuell för SKK:s

höftledsindex och det är därför ännu mer angeläget att fler hundar får registrerad HD-status, så att vi får en mer heltäckande bild av läget. Det skulle också ge oss möjlighet att dra slutsatser vad gäller påverkan av aveln av enskilda avelshundar och familjer, något som i dagsläget är mycket svårt.

Avelskommittén har fått indikationer på att ett flertal hundar röntgats på grund av hältor men aldrig skickats in till SKK för avläsning. Vi kan alltså ha ett mörkertal av sämre höfter som aldrig blir avlästa men förstås även ett mörkertal av bättre höfter som på samma sätt blir okända.

Allt som allt har åtta airedaleterrier ögonlysts under året, samtliga med diagnos ”utan anmärkning”

Tabellen nedan visar resultat för antal röntgade hundar sorterade efter hundens födelseår. Notera att ingen hund född 2019 ännu har höftledsröntgats.

Diagnos	-12	%	-13	%	-14	%	-15	%	-16	%	-17	%	-18	%
HD grad A	6	37,5	2	7,4	2	7,1	1	14,3	12	52,2	2	15,4	2	12,5
HD grad B	7	43,8	11	40,7	14	50,0	3	42,9	8	34,8	4	30,8	8	50,0
HD grad C			13	48,1	10	35,7	2	28,6	3	13,0	6	46,2	4	25,0
HD grad D	3	18,8	1	3,7	2	7,1	1	14,3	-	-	1	7,7	2	12,5
HD grad E	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Totalt antal undersökta	16		27		28		7		23		13		16	
Snittålder för undersökning (mån)	19		22		24		31		21		19		16	
Antal födda	56		70		73		22		66		58		83	

Mentalitet/Funktion

Alla avelsdjur bör ha genomgått BPH (Beteende och Personlighet Hund) innan de används i avel. I möjligaste mån ska de hundar som används i avel vara skottfasta.

Uppfödare, hanhundsägare och ATG bör uppmana valpköpare att låta BPH-beskriva sina hundar, dels för att ägaren ska lära känna sin hund bättre, dels för att få ett bredare underlag för kartläggning av rasens mentala status. Under den kommande femårsperioden ska minst 50 procent av varje årskull airedaleterrier ha genomgått BPH. (Detta har inte uppnåtts sedan målet om känd mental status sattes 2005). Ett delmål är att komma upp i 200 BPH-beskrivningar, så att en 200-analys kan erhållas. ATG ska fortsätta att skicka brev till alla airedaleterrierägare med tvååriga hundar och uppmana dem att BPH-beskriva sina hundar. Om ekonomin tillåter fortsätter ATG med sitt bidrag. ATG ska även fortsatt ordna BPH-tillfällena för airedaleterrier.

Under året har 29 hundar deltagit på BPH (15 tikar och 14 hanar), vilket är en glädjande ökning från 2018 då endast 13 hundar genomgick BPH, detta trots det brev som årligen utsänds till ägarna till alla tvååriga airedaleterrier med bl a uppmaning att låta sin hund genomgå BPH. Av de 29 deltagande hundarna så fick två hundar bryta beskrivningen pga rädslor.

ATG lät boka upp tre BPH-tillfällen bara för airedaleterrier även detta år, två i Örkelljunga och ett i Bro-Håbo. Tre hundar (samtliga tikar) har deltagit

på MH, vilket är en hund mer än året dessförinnan.

Av avelsdjuren har båda två av de använda hanhundarna som bor i Sverige känd mental status (en har genomgått BPH och en har genomgått MH) men av avelstikarna har endast tre av sex känd BPH-status, ett faktum som avelskommittén beklagar.

Uppmaningar att mentalbeskriva sin hund för att få bredare underlag för kartläggning av rasen, finns i AiredaleTerriern och brev skickas ut till alla ägare av tvååriga hundar. ATG sponsrade även 2019 varje hundägare vars hund genomgått BPH med 200 kronor. Trots detta är det alltför få hundar som har känd BPH-status.

Trots de totalt 29 hundar som genomgått BPH under året är antalet inte tillräckligt stort för att nå upp till målet att 50 procent av varje årskull airedaleterrier ska ha känd mental status. Totalt har genom åren 109 (inklusive importer) airedaleterrier genomgått BPH, alltså fortfarande långt kvar till delmålet 200 hundar för att erhålla 200-hundarsanalys

Tabell över antal hundar med känd BPH-status sorterade efter hundarnas födelseår. Notera att hundar födda det sista året ännu inte har BPH-beskrivits av åldersskäl.

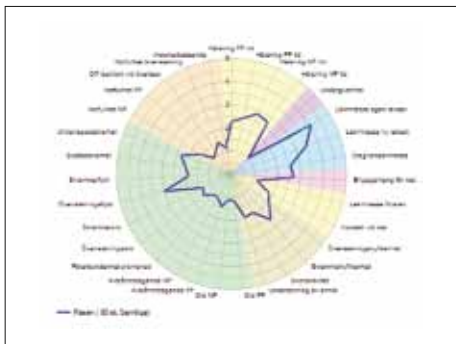
Sammanställning av BPH per år	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18	Totalt 12-18
Antal födda	56	70	73	22	66	58	83	428
Antal starter BPH	3	10	14	6	14	9	8	64
Varav genomförda BPH	3	10	13	5	12	9	6	58
Med skott	2	9	12	5	12	8	6	54
- varav hanar	0	5	6	4	8	3	2	28
- varav tikar	2	4	6	1	4	5	4	26
Utan skott	1	1	1	0	0	1	0	4
- varav hanar	0	1	1	0	0	1	0	3
- varav tikar	1	0	0	0	0	0	0	1
Ägaren avstår skott	0	0	1	0	0	0	0	1
Beskrivaren avbryter	0	0	1	1	2	0	2	6
Ägaren avbryter	0	0	0	0	0	0	0	0
Oacceptabelt beteende	0	0	0	0	0	0	0	0
Fördjupad genomgång	0	1	0	0	0	0	0	1

Tabell över antal hundar med känd MH-status sorterade efter hundarnas födelseår. Notera att hundar födda det sista året ännu inte har MH-beskrivits av åldersskäl.

Sammanställning av MH per år	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18
Antal födda	56	70	73	22	66	58	83
Känd mental status, varav	2	1	-	-	1	1	-
- hanar	2	-	-	-	-	-	-
- tikar	-	1	-	-	1	1	-
Beskrivaren avbryter	-	-	-	-	-	-	-
Ägaren avbryter	-	-	-	-	1	-	-
Oacceptabelt beteende	-	-	-	-	-	-	-
Ägaren avstår skott	-	-	-	-	-	-	-
Avsteg från avreaktion	-	-	-	-	-	-	-

Tabell på momentnivå över BPH-beskrivna hundar, sorterade efter hundarnas födelseår. Siffrorna anger om hunden är: Arg, Energisk, o.s.v. och om den har en Positiv attityd och är Trygg, i en skala från inte alls (0) till mycket (4).

Sammanställning per år	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal genomförda BPH	3	10	14	6	14	9	8
Moment 1: Främmande person							
Glad i människor	0,7	1,8	1,3	0,7	2,0	2,0	2,1
Trygg	3,7	3,1	3,4	2,2	3,4	3,3	3,6
Moment 2: Föremålslek							
Energisk	2,7	2,7	2,4	2,7	2,6	3,2	2,5
Lekfull	2,0	2,1	2,5	2,7	2,4	2,4	2,5
Moment 3: Matintresse							
Energisk	3,0	1,8	2,0	1,7	1,7	2,6	2,0
Moment 4: Visuellt överraskning							
Nyfiken	3,7	1,8	2,1	0,8	1,9	2,2	1,8
Arg	0,3	0,7	1,3	0,7	0,3	0,2	0,1
Trygg	3,7	2,0	1,6	1,2	1,9	2,6	2,1
Moment 5: Skrammel							
Nyfiken	2,3	2,5	2,1	1,8	2,5	2,8	2,0
Trygg	3,7	2,8	3,1	2,0	2,9	3,6	2,3
Moment 6: Närmande person							
Glad i människor	0,7	1,8	1,1	0,4	1,8	2,6	1,7
Arg	1,0	0,5	1,0	1,2	0,2	0,6	0,8
Trygg	3,7	3,3	3,1	1,4	3,1	3,2	3,3
Moment 7: Underlag							
Trygg	2,7	2,8	2,5	3,0	3,1	2,8	3,0
Moment 8: Skott							
Trygg	4,0	1,9	2,1	2,6	2,7	3,2	3,3
Över alla moment:							
Ljudlig	0,3	0,3	0,2	0,0	0,3	0,0	0,4
Positiv	2,3	2,7	2,3	1,7	2,7	3,3	2,6
Energisk	2,0	2,4	2,1	2,2	2,4	3,0	2,4
Arg	0,0	0,1	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0

Diagrammet visar medelvärde på alla airedaleterrier som genomgått BPH mellan 2011 och 2019. Man kan bland annat notera höga värden för lekfullhet och låga värden för hotfullhet.

Bruksegenskaper

Vi ska arbeta för att bibehålla vår kompletta allroundhund. Vi ska på inget sätt uppmuntra en uppdelning av rasen i t ex en utställnings- och en brukstyp.

För att uppmuntra ägarna att jobba med sin airedaleterrier har ATG instiftat utmärkelser för årets mest framgångsrika inom lydning, agility, bruks, viltspår, rallylydning och nosework. ATG anordnar varje år en aktivitetshelg och en klubb tävling i lydning.

Valpköpare och ägare till airedaleterrier ska uppmanas att delta i valpkurser och vardagslydnadskurser. Detta med tanke på att vår ras är både storvuxen och väl så livlig som ung.

Valpköpare ska erbjudas medlemskap i ATG för att lättare kunna bli informerade och därmed kunnigare om vår ras.

Under året uppvisade airedaleterrier ett flertal starter i lydning, rallylydning, bruks (spår och sök), viltspår, agility och nosework.

En aktiveringshelg har genomförts i ATG:s regi där 17 airedaleterrier deltog. Möjligheter att pröva på personspår, patrullstig, lydning, agility, rallylydning och aktivitetsslinga erbjöds. Klubbmästerskap i lydning genomfördes i samband med Open Show och där deltog två airedaleterrier

Valpköpare erbjuds medlemskap i ATG och de uppfödare som givit sina valpköpare medlemskap får sitt namn publicerat i årsboken. Valpköpare uppmanas att delta i valpkurser och vardagslydnadskurser på hemsidan och i AiredaleTerriern. Ett informationsblad om fördelarna med att vara med i ATG finns, i syfte att uppfödarna ska dela ut det till sina valpköpare i samband med valpleveransen.

Exteriör

Vi ska öka kunskapen om konstruktion och anatomi hos uppfödare. ATG anordnar träffar och föreläsningar i ämnet.

För att bibehålla en god exteriör rekommenderas att de individer som används i avel är belönade med lägst kvalitetsomdömet excellent efter 15 månaders ålder.

Uppfödare/hanhundsägare bör uppmuntra ägarna att ställa ut sin hund åtminstone någon gång. Dels för att ägaren ska få en uppfattning av sin hunds exteriör och uppfödaren/hanhundsägaren ska få en bedömning av avelsresultatet. Dels för att andra uppfödare och intresserade ska få se så många airedaleterrier som möjligt ur olika kombinationer, och därmed få hjälp att göra bra val i sitt fortsatta avelsarbete. Förhopp-

ningsvis hjälper denna kunskap till att bredda avelsbasen. ATG vill även fortsatt ordna tillfällena för exteriörbeskrivning. Detta kan arrangeras inofficiellt på rasklubbens olika arrangemang och utan större krav på utställningstrimning, så att det finns så få hinder som möjligt att delta.

För att ytterligare öka möjligheterna till beskrivning har vi resonerat om att utbilda och på något sätt certifiera ytterligare några personer som inte är av SKK godkända exteriördomare.

Samtliga i avel använda hundar har minst ovanstående önskvärda utställningsmerit.

ATG anordnade två föreläsningar under årsmöteshelgen, en om ögonsjukdomar, framförallt PRA, av veterinär Eva Hertil samt en av Dodo Sandahl om airedaleterrierns exteriör.

ATG har inte anordnat någon exteriörbeskrivning eller utbildning av exteriörbeskrivare under året.

Övrigt

Uppfödarna och hanhundsägarna förutsätts göra utvärderingar av sitt avelsresultat. Utvärderingarna ska ske genom de verktyg klubben har valt att använda: BPH, HD-avläsning, ögonlysning och utställningar. Förutom dessa verktyg ska uppfödaren naturligtvis ta hänsyn till annan utvärdering avseende sundhet, temperament och funktion i vardagen.

**AiredaleTerrierGillet
avelskommitté januari 2020
Kerstin Ekegren
AnnChristin Molin
Dodo Sandahl
Lotta Streiffert
Tina Weinemo-Wallin**